

היתכן שילוב בין אקדמיה לקהילה? מקרה מבחן בארכיאולוגיה ותרבות מקומית.

פרופ' שריאל שליו, החוג לציביליזציות ימיות והחוג לארכיאולוגיה- מנהל המרכז לטכנולוגיות עתיקות ומסורתיות באוניברסיטת חיפה

ההרצאה תעסוק בתרומתו של המרכז לתיאור ומחקר של טכנולוגיות עתיקות ומסורתיות לקהילות בצפון הארץ. המרכז עוסק באיתור המקומות באזור הצפון בהם עדיין קיים ייצור עתיר ידע, תיעוד בתי מלאכה ושרידיהם בישובים וסביבותיהם, ראיונות עם בעלי מלאכה בהווה ובעבר, איסוף כלי עבודה ומוצרים, איסוף נתונים היסטוריים על בעלי מלאכה בארכיונים העירוניים ומחקר מדעי של החומרים והטכנולוגיות במעבדה לחקר חומרים באוניברסיטת חיפה. כל זאת על מנת לשמר מסורות ההולכות ונעלמות לחקר אותן ולאסוף ולשמר את הידע שנאסף למען החברה שממנה בא הידע, כחלק מהמורשת התרבותית וההיסטורית השייכת לאנשי האזור. כיום פועל הפרויקט זה כמה שנים במספר בתי ספר תיכוניים בצפון, אשר תלמידיהם מהווים "סוכני זיכרון" שאוספים מידע, כלי מלאכה, חומרים, תמונות, חומר כתוב וראיונות אישיים שהם עורכים עם אנשי הישוב, שעדיין יודעים או זוכרים כיצד פעלו בתי המלאכה השונים ביישובם. את עבודתם מרכזים סטודנטים מאוניברסיטת חיפה ומהקהילה המקומית, אשר משמשים מורים המנחים את התלמידים בפרויקט ומהווים קשר בין הקהילה המקומית לבין חוקרי האוניברסיטה. במהלך הפרויקט, התלמידים והמורה- סטודנט המנחה מגיעים למעבדה לחומרים באוניברסיטה וחוקרים יחד במכשור מדעי מודרני וחדש את החומרים מהם עשויים הכלים והמתקנים, כחלק מהמחקר הכללי של הטכנולוגיה העתיקה. עבודותיהם של התלמידים מסוכמות לכלל הצגת חומר כתוב, מצגות ומודלים של הטכנולוגיות המסורתיות שחקרו. הפרויקט מנוהל בשיתוף פעולה מלא בין הנהלת ביה"ס, מורים מובילים, ראשי הישוב וחוקרי האוניברסיטה. העבודות שהתלמידים מכינים מוצגות בפני ראשי הקהילה, ההורים ותלמידי ביה"ס, ובפני חוקרים מאוניברסיטת חיפה. העבודות שהוכנו נשמרות כחלק מהמורשת המקומית הן בקהילה (בביה"ס, בארכיון מקומי, במוזיאון מקומי ועוד) והן באוניברסיטת חיפה להמשך מחקר עתידי של שרידי טכנולוגיות עתיקות וארכיאולוגיות. שאיפתנו, יחד עם התלמידים והקהילה היא להמשיך לשמר ולשחזר את המלאכות המסורתיות והטכנולוגיות העתיקות אשר יהוו מרכז לפעילות, תיירות ותעסוקה בקהילה. חשוב לנו שבני הקהילה ייקחו חלק פעיל בכל חלקי הפרויקט, התייעודי, המחקרי והמעשי מתכננו ועד הוצאתו לפועל, תוך שימור ערכי העבר שבסביבתם.